

Kayëta ir Bêhefes in Lilaya in

Akayëta anjo ro, parëxanda Pol yëgwën babi Okëreceñ od gër angol and Efes ok. Amëd anjo, gër epëra hi baxo gayik Atëfëtan and Yesu an baxo femërand.

Pol yëgwëk mëne er fënëta baxo Kaxanu ari ko ri in fiata ko paß gë Yesu Kërisët. Yesu Kërisët şonëtëk angwëlëra and bela andebën rebën an, do gë angwëlëra and gë Kaxanu gë bela an. Mëñ ex gër Amara, bulunda ibat ir Kaxanu, hi këni Bëşëwif bën do gë benëng becëxe beñ. Bulunda ibat ir Kaxanu ijo ang eman end ala fo ex: owal odanjëm, barikan eman emat. Bëte bulunda ijo ang aciw̃ fo ex: osingiri oranjëm, aciw̃ amat. Er ex gër akayëta in:

Ecëmar el do gë cale in: 1.1-23.

End bulunda ir Kaxanu paß gë Yesu Kërisët eñ: 2.1-3.21.

End angoben and bulunda ir Yesu Kërisët eñ: 4.1-6.24.

Ecëmar el

¹ Wëno Pol, parëxanda ir Yesu Kërisët hi këme ang yandi këjo Kaxanu ak. Wëno këñun yëgwënëlinde wën bëwënëk bër xwëta këjo Kërisët gër angol and Efes bën. ² Awa Faba irefi Kaxanu do gë Yesu Kërisët, Axwën arefi an, yëlëlenun oyekax ol do gë ofetak ol!

End oyekax or gër Kërisët eñ

³ Cêkwanëŋone Kaxanu, Sëm ir Yesu Kërisët, Axwën arefi an! Mëŋ yël këbo obetak or ex yo yaŋ gër orën paß gë Angoc andexëm aŋ gayik abar bar këne gë Kërisët. ⁴ Do ga bar këne ako gë Kërisët, sanaxën këbo Kaxanu damana exo dixën ngwën iŋ ene giye bëwënëk, bër gë end kënebo nöp këm gër ogës odexëm. Ga ãan këbo ⁵ yataxën këbo anëka fo ene giye obaß orexëm paß gë Yesu Kërisët. Mondako ri ko gayik aŋandi aŋandi këŋo ebo masin onënga orexëm ol. ⁶ Mondako ri ko enëŋo cêkwaxënënde Kaxanu në end oyekax oŋaraxik orexëm or yël këbo ga bar këne gë Asëñiŵ ar ex pëlôt gër yomb irexëm an.

⁷ Ga bar këne gë mëŋ, ŝotaxën këne apexa aŋ paß gë oŋat orexëm oŋ, gë eteŋan ed ŋamena el, në end oyekax osëm orexëm eŋ. ⁸ Ata Kaxanu, oyekax olo yël këbo ngëŋ mbaŋ, ene cotaxëne ðek orenik ol do gë onangëran ol. ⁹ Anangën nangën këbo enjekax end ýandi baŋo exo di do ŝon baxo eŋ. Ata mondako fëna baxo exo di paß gë Asëñiŵ. ¹⁰ Er fëna baxo ijo aŋata ko ãata gër bakey ŋapelatar: exo ŋaraxën beŷ bën ðek gër owun or Kërisët, hik beŋër gër orën, hik beŋër gër ebar ro.

¹¹ Ga bar këne gë Kërisët ŝotaxën këne er beya baxo Kaxanu ayël këbo yël in, biyi bër sana babo anëka fo bën, ang fëna baxo ak. ¹² Awa mondako ri ko end biyi bëŷanar bër xwëta këneŋone Kërisët, ene ðuwaxëne enjaran endexëm eŋ.

¹³ Ga bar kën gë mëŋ, wëlxën kën eyeyan ed ðal el, Atëfëtan and apexa andewën aŋ. Bëte ex gixën nanganëme ir mëne mëŋ xwën

kêḡun in, Kaxanu ayêl yêl kêḡun Angoc Amênêk and beya banun aḡ gayik axwêta xwêta këno Kêrisêt. ¹⁴ Angoc Amênêk aḡ ex ošet or ŷana këbo eyêl ol, d̄amana ex ḡataxênêḡu er fenin këbo Kaxanu gër apexa and rin këbo in, ene duwaxêne enjaran endexêm eḡ.

End cale ind Pol eḡ

¹⁵ Wêno awêl wêl këme ga këni re bela bën mêne wên mban xwêta këno Axwên Yesu. Bête mban kêḡun balënd end d̄ek b̄erêw̄ak endexêm eḡ. Mêḡ ex, ¹⁶ laḡ këmo šêkwand Kaxanu endewên eḡ and këmun šalenënd aḡ. ¹⁷ Kaxanu ir Axwên arebi, Yesu Kêrisêt, mêḡ ar ex Faba ir gë enjaran an, këmo xarand eḡun yêl Angoc and orenik, and këbo nanganênënd enim noḡo hi ko aḡ. ¹⁸ Axara këmo xarand Kaxanu eḡun ḡoba gër onden ondewên mêḡ kën nangaxên ang xêbênêk er këni yarënd b̄er w̄ac këbi gër apexa in do ine ex enjaran etêm end fenin këbi b̄erêw̄ak eḡ. ¹⁹ Bête axara këmo xarand eḡun nangên ang rafêk do ang ŷañêk gë etêl këm, panga ind šotên këbo biyi b̄er w̄ac endexêm bën. Ang rafêk panga indexêm ak w̄asin këbo Kaxanu ²⁰ and xanin këḡo Kêrisêt gër ecês aḡ, do w̄ela këḡo ŷêpax ko gër liw̄ irexêm yaḡ gër orên. ²¹ Ata Kêrisêt mondako wêña këbi ngêḡ d̄ek bangoc band gë panga band këbi wêñand bela baḡ, gë b̄akeŷax baḡ, do gë d̄ek band bayik baḡ. Ow̄ac orexêm ol xucak d̄ek omac od këni w̄acêrand gër ngwên iḡo ro ok do gër ind kë yowënd. ²² Awa er hik yo, Kaxanu axwêt xwêt ko d̄ila gër mbêña ind Kêrisêt. Bête mêḡ sana këḡo exo gi emun

end Amara and bërëwāk endexëm eŋ. ²³ Amara aŋo ex eman endexëm eŋ do gë Angoc andexëm aŋ yëmëk ðek ex canayaxën paŋ gë mënŋ ðek ola orexëm ol.

2

End apexa and paŋ gë oyekax eŋ

¹ Wën cëŋ, anëka hi ban ðe bësësëk në end bamena bandewën, në end beñëŋëx bëndewën. ² Aliya ban liyand gër mbëña ind bebër gër ngwën ro, dila gër angoc and šotëk or gapak mërëxand ir orën gë ebar aŋ. Angoc aŋo këbi šoñënd bër këŋo wëšenënd Kaxanu bën. ³ Ado biyi ðek dëŋ ang bela bëjo ak hi bane. Ang ex oñandi oñëŋëx od eman ok fo bane liyande, do sëf bane wayët banjëlan bandebi fo. Do mënŋ xoÿëxaxën babo Kaxanu ang xoÿën këbi bëjo ak. ⁴ Barikan Kaxanu ar gë axaÿënan isëm exo në end aŋana atëm and ðan këbo aŋ, ⁵ and nemi bane në end bamena bandebi aŋ, abakali bakaliw këbo gër aniyan andamat gë Kërisët yatir xanin këŋo gër ecës. Ata gë oyekax or Kaxanu ol fex kën. ⁶ Ga ðar këne gë Yesu Kërisët xaninaxën këbo gër ecës andamat, do wëla këbo ene ñëpaxëye në er ebat yaŋ gër orën.

⁷ Mondako ri ko Kaxanu ebi maşinaxën bela bën, ang këni bëtëraw bandëwëra baŋ gër ngwën ak, ang rafëk oyekax oşaraxik orexëm, or necët ko gër Yesu Kërisët në endebi ak. ⁸ Enimin, wën ga xwëta këno Kaxanu fexëxaxën këŋun gë oyekax orexëm ol. Eŋo oyël orexëm ex, ax gi ex na er feyët kën gë andewën. ⁹ Awa gayikako

ax gi ex na në end benjekax bend ri kën gë andewën fexaxën kën, ala ax kor na exo daf na. ¹⁰ Enimin biyi Kaxanu ri këbo, bête mënj fo nëngwët këbo ga bar këne gë Yesu Kërisët ene dixënënde benjekax bend xëñëna baxo elod gër ÿanar bej.

End ebarër ed gër Kërisët eñ

¹¹ Awa kwitayindën eño: akarëk añ wën er hi ban bër anëbi dëw ex na Bëšëwif, bëxacërëx, ang banun wăcënd bër xac kënëbi ak, xarak oxac orebën olo or gër eman fo ex, or ri këni bela fo ex. ¹² Ata wën er hi ban amëd año, gë Afexën këm, bër abi ñap bana en dëg gër ebar ed Isërayel, bëliyër gër bebër beya ko Kaxanu, gë er kën yar këm, gë ekwëta ed Kaxanu këm gër ngwën. ¹³ Barikan gërëgako, ga bar kën ako gë Yesu Kërisët, ado ga hawëta bano Kaxanu, gë oşat or Yesu Kërisët oñ səkaliw këñun gër ndexëm. ¹⁴ Gayikwa në end Kërisët şotaxën këne angwëlëra añ, mënj ar bar këbi eni gi arabat Bëšëwif bën do gë bër ax gi ex na Bëšëwif bën. Ayam yam ko amëñ and şapëreli babi xali şusëraxën bani añ. ¹⁵ Kaxanu ayepën yepën ko gë ecës ed Kërisët el bapela band şëba bax gër acariya and Moyis do babi şapërelind Bëšëwif do gë bër ax gi ex na Bëšëwif bañ. Mondako ri ko ebi baraxën Bëšëwif bën do gë bër ax gi ex na Bëšëwif bën eni cot angwëlëra añ do eni gi dek bulunda ifat. ¹⁶ Kërisët şësëk gër kërëwa ebi baraxën eni gi eman emat, do eni wëlëraxënënd gë Kaxanu. Mondako lawë ko angoÿëra and Bëšëwif do gë bër ax gi ex na Bëšëwif añ.

¹⁷ Ata ebo nangênaxên angwêlêra aŋ biyi bër sêka baŋo Kaxanu gë wên bër Ĥawêta baŋo bën yowaxênêgu baxo Kërisêt. ¹⁸ Enimin, ga bar kêne gë mënŋ biyi dek, Bêšewif, gë bër ax gi ex na Bêšewif, šotaxên kêne fêña ir ene ŋataxêne gër Faba gë panga ind Angoc Amênêk inŋ.

¹⁹ Awa mondako ex, wên an bo ex na bêliyer, an bo ex na bër yeba. Barikan wên anêka hi kën bër bulunda ibat gë bêwênêk, bër ekun ed Kaxanu. ²⁰ Wên ang oxaŷ fo hi kën, do Kaxanu wêd kënŋun bayaxên ko Aciw̃ andexêm aŋ. Edêda ed aciw̃ aŋo el exêni oparêxanda ok, gë bêlawênêl bën, do Yesu Kërisêt exo ekaŷ ekêla el. ²¹ Gër ndexêm kê ŷêpand kêbe ir keni bay yo ex gixên gër Axwên, Aciw̃ and Kaxanu amênêk. ²² Wên dek bête, ga bar kën ako gë mënŋ, aŋar aŋar kën gë bërêwak bêšêxe bën do hi kën andamat iciw̃ ind gër ed lëg ko Kaxanu gë Angoc andexêm inŋ.

3

End andiyen and Pol enŋ

¹ Mënŋ ex, wêno Pol ašale kêmo šalend Kaxanu, wêno andepêra and kënŋo riyeninênd Yesu Kërisêt aŋ nê end wên bër ax gi ex na Bêšewif. ² Yêla kême awêl dên wêl kën mêne Kaxanu rin ke oyekax ga fana ke mun nangên oyekax olo. ³ Yama er šon baxo elod akarêk in ga nangên ke nde, do wêno kêmun ŷêgwênêlind bengas bepênêfêne beŋo. ⁴ And kën fên aŋ, axor kën xor enŋun pëni ang kême watênd kerêt er šonayak gër Kërisêt in. ⁵ Akarêk aŋ, er šonaya bax ijo,

Kaxanu abi nangên bana bela bër bandewëra band anëka fo bën. Gêrëgako Kaxanu anangên nangên kêbi gë Angoc andexëm aŋ oparëxanda omënëk od ex bêlawënel bërëxëm ok. ⁶ Er nangên kêbi mëne bër ax gi ex na Bêšëwif bën ašot këni šot er fenin babi Bêšëwif in. Eman emat hi këni, do erebat beya kêbi paš gë ebar ed bar kën gë Yesu Kërisët el, do paš gë Atëfëtan aŋ.

⁷ Wëno gë oyekax or Kaxanu ol hixën këme ariyenin arexëm gë panga indexëm in. ⁸ Ayël yël ke oyekax olo wëno ar xurik ex ba gër đek bërëwëk mëni nangëtaxënënd napul isëm ir Kërisët in bër ax gi ex na Bêšëwif bën. ⁹ Kaxanu yël ke bëte oyekax olo mëni masinaxënënd kerët, bën đek mondake ħatak er šon baxo elod nand ri ko ngwën na. ¹⁰ Gêrëgako, Amara aŋ ŷandi këŋo ebi nangëndërand ang rafëk orenik or Kaxanu ak bangoc band wunëk gër bela baŋ do gë bakeŷax band ex yaŋ gër orën baŋ. ¹¹ Ang fëna baxo elod din ir din ak ħata ko paš gë Yesu Kërisët, Axwën arebi an. ¹² Ga bar këne gë mëŋ xwëtaxën këneŋone, do šotaxën këne ekapina ed ŷapëk enëŋo təkaxënënde Kaxanu gë anjiŷ këm el. ¹³ Awa axara këmün xarand, këreŋun cena na gayik në endewën këme sorond: toro ino enjaran endewën ex.

End aŋana and Kërisët eŋ

¹⁴ Mëŋ ex, afoxi këme foxind mo cale Faba Kaxanu ¹⁵ gayik enëŋ end bela, end ex yo gër ndexëm xaniwëk: hik gër orën, hik gër ebar. ¹⁶ Gayikako mëŋ obetak or gë etël këm šot

ko, axara këmo xarand eņun yël panga iņ paḡ
gë Angoc andexëm aņ en kemaxën gër oŵëkw
orewën. ¹⁷ Axara këmo xarand Kërisët exo dëg
gër oŵëkw orewën gë ekwëta ed xwëta këno el,
en dëgaxën gër aņana ang atëx and gë odëmbët
otiŵax fo. ¹⁸ Ata amëd aņo kën ãana en korënd
eņun pëni andamat gë okëreceņ ocandaŵ ok ang
ÿangëk, ang šakëk, ang siŵëk do ang songinak
aņana andexëm ak. ¹⁹ Mondako kën nang aņana
and Kërisët, and xucak dek orenik orewën aņ
xali Kaxanu eņun ñëmën gë dek ola orexëm ol.

²⁰ Awa Kaxanu, mëņ ar xorëk exo di dek
gë etël këm an, ayël këbo yël nëmëc gër ga
kënëņo xaraye, do nëmëc gër ga këne yare.
²¹ Cëkwënëņone gër Amara and Yesu Kërisët ang
kë bëtëraw dek bandëŵëra band bela baņ xali
din ir din. Amen!

4

End eman emat eņ

¹ Wëno andepëra and Axwën Yesu aņ
axara xara këmun, kemënayin en dıyand ang
ÿapëk eni dıyand bër sana këbi Kaxanu ak.

² Banayindën gër dek bandixa bandewën, en
nënga do en buņand. Buņarindën andewën
rewën aņ do balëringdëleņun. ³ Gayikako Angoc
and Kaxanu aņ bar këņun xali hi kën eman
emat, kemënayin en kwëtaya angwëlëra aņ.

⁴ Enimin, eman emat fo ex,
Angoc amat fo ex,
Bëte wën Kaxanu sana këņun,
En yarënd erebat fo.

⁵ Axwên abat fo ex,
Ekwêta ebat fo ex
Do xobuyi obat fo ex.

⁶ Kaxanu ibat fo ex
Do mênj fo hik Sêm ir bela dek,
Mênj xorêk beÿ dek,
Mênj kê riyenind gër ola or bela dek,
hi ko gër bela dek.

⁷ Barikan biyi dek ang hi kêne ak, ala kala
anjêla pit yêl kêno na Kaxanu do Kêrisêt ex ar
kê şetêndêrênd an. ⁸ Mênj ÿêgwaxên kêni gër
Akayêta and Kaxanu:

«Aye ye ko yaŋ gër ed songinak,
Awêlali wêlali kêbi bërangoÿêra gê mênj,
Banjêla yêlêra kêbi bela bën».

⁹ Do inewâ wacayak aye ye ko yaŋ? Ax
gi ex na nde mêne aşêla şêla ko gër ngwên
ind bêsêsêk, gêd gër ebar? ¹⁰ Ar şêla bax
gër bêsêsêk an fo yek bête yaŋ gër orên, exo
munaxên bebêt ir ex yo. ¹¹ Mênj yêl kêbi
bêr gër Amara bën banjêla band eni gi: bêjo
oparêxanda, bêjo bêlawênêl, bêjo bêfemêra,
bêjo bêxadac bêr bamara, bêjo bête bêsêyali
bêr eyeyan edexêm. ¹² Mondako ri ko enêbi
têyalixênênd andiyen and Kaxanu aŋ bërêwâk
bên eni gixên eman end Kêrisêt emat, ¹³ xali
ene cotaxêne biyi dek ekwêta edebat do enêno
nange andamat Asêniw ar Kaxanu an. Mondako
ri ko bête ene ŋatênaxêne ola or faÿayak or
Kêrisêt ol. ¹⁴ Angêmêne mondako ex, ane bayiye
na ang obaş or kênebi yifand bêsêyali bêsitik
fo. Bête ane bayiye ang batêxêsêx band kê

✧ 4:8 4.8 Calemoñêw 68.19

lêfêrirand ekoc fo, ala abo məkêñaxên na, ala abo nambeli na. ¹⁵ Barikan ga kêne reyande gë añana fo ðal in kêne nêngwêtaye xali ene təkêne ola or Kêrisêt ol, mên ar ex emun end Amara an. ¹⁶ Ang kē şosarênd aye owal gër eman ak exo dafaxên ala an, biyi ðek mondako bar kêne do nê edaf ex gër añana eman emat end hi kêne eñ.

End aniyân angaşax and okêreceñ eñ

¹⁷ Awa baxêtin er kêmun felênd in, er kême reyand gër owac or Axwên in: kêren ðiyand na ang kēni liyand bër aņo kwêta ex na Kêrisêt bën gë ofênirêx or banjêlan bandebên ol. ¹⁸ Onden ondebên oņ şiwêk ga kēno wêşenênd Kaxanu do aniyân and ko yêlênd Angoc andexêm aņ ani cot ex na, gayik ano nang ex na Kaxanu. ¹⁹ Ga kēni liyand gë aşêfên kēm yêlayaxên kēni gër eñac, do kēbi balênd wayêt bemyaraxik fo.

²⁰ Barikan wên bër sêyak end Kêrisêt bën, ax gi ex na mondako yâpêk en ðiyand. ²¹ Angêmêne enimin awêl dênj wêl kên end Yesu eñ do angêmêne asêyali sêyali kênun ðal irexêm in, ²² afo en cudêta ang acud akarêk fo ola oxarêk orewên ol, mêne ngên en teb oñandi oñênax ok, betêmbak bënd wêr banjun bēñ gayik ayifa kējun yifand, eñun mêlaxên gër ecês. ²³ Tebênino Angoc and Kaxanu aņ exo nêngwêt owêkw orewên oņ do gë onden on-dewên oņ. ²⁴ Cudayin ang acud angaşax fo ola or nêngwêtên kējun Kaxanu ol, en gixên bër ðal, do en ðiyand aniyân and gë or şenene, gë owênêk.

25 Mëŋ ex, tebin enëgwêš eŋ! Ala kala yeyanindëlexo ðal in gër ašandaw̃ gayik ang owal od eman emat fo hi këne. 26 Angëmëne axoÿ xoÿ kën, këren mendëra na. Këren pena na oxoÿ ol xali ex nëka, eñan eŋ kërex cëla na gër oxoÿ orewën. 27 Këreno teb na šabucara in eŋun ðila. 28 Ar bax rekand an, tebëlexo orek ol. Kemënayindëlexo exo cot er sëw̃ ko mëŋ dëŋ in, eŋo dëcaxënënd ar šëndëk an. 29 Eyeyan eñëŋëanax kërex canënd na gër osëÿ orewën. Eyeyan ejekax fo, ed kë bašënd ekwëta, ed këbi rinënd oyekax bër kë wëlënd bën ÿapëk ex canënd gër osëÿ orewën. 30 Këren dind na er ko šaminaxën Angoc Amënek and Kaxanu in. Paß gë mëŋ yata këŋun Kaxanu xali yatir ko ðata apexa andewën aŋ. 31 Epena ed oxoÿ el, batakëra baŋ, oxeyër oŋ, odenar ok, gë owër ol, do gë oxeỹ or ex yo, dëxëtalex gër Amara andewën. 32 Masindëringdën onënga ol, bëngwin mbaŋ, do balëringdëleŋun mbaŋ. Tebandëringdën ang këŋun sebanënd Kaxanu ak paß gë ebar ed bar këne gë Kërisët.

5

End aniyān and gë angoben eŋ

1 Awa tëfëtelindëno ngëŋ Kaxanu gayikako obaš or pëlot gër yomb irexëm hi kën.

2 Balëringdëleŋun gër aniyān andewën ang këŋo balënd Kërisët endëbi ak xali yëlaya ko mëŋ dëŋ në endëbi šadaxa ir nëngan këŋo Kaxanu.

3 Asëk alakirand fo in, gë obuyaraxik or ex yo, gë aŋana and kodï aŋ, kërex gi na gër Amara

andewën. Ax ñap ex na eni dind mondako bër ex bêwënëk bën. ⁴ Cêkwayindëno Kaxanu do en teb eyeyandëra ed beñëñënax el, gë ed ofëcak këm el, gë ekwënd ed becëfënaxik el. ⁵ Nangin aye mëne bër lëxwayak gër asëk alakirand fo, gër obuyaraxik, do gër añana and kodî and ex edaâ bën, ani cot na owun or Kërisët do gë Kaxanu ol.

⁶ Ala kërenjun yifa na gë eyeyan ed gë ofëcak këm el, gayikwa në eño këbi xitixën Kaxanu bër këjo wëşenënd bën. ⁷ Awa wën këren barënd na gë bela bërako rako bën. ⁸ Damana en maxën end Axwën eñ, ola orewën ol ecamëdan fo hi bax. Barikan gërëgako, gër angoben and Axwën hi kën. Diyayindën ang obaâ or angoben fo. ⁹ Bela bër kë liyand gër angoben bën anënga këni nëngand, şenene hi këni, do bër dal hi këni gër dek bebër këni rind. ¹⁰ Calayindën en nang er ñan ko Axwën in ¹¹ do kërenëbi barand na bër watak bend gë ofëcak këm bën, bend gër ecamëdan beñ, ado pëlëtindënëbi. ¹² Enimin, er këni rind gër ecamëdan in, aşëfën şëfënëk edeya el. ¹³ Barikan angoben añ dek kë fëlëtënd beño and kë ñoba añ. ¹⁴ Do dek er ñobak in axana kë xanand angoben añ. Mëñ rexën ko:
«Nëngëtal wëj ar ki raşënd an,
Kanil mërëxand ir bëshësëk,
Ata ki ñoba Kërisët.»

¹⁵ Awa kamanindën aye ang kën liyand ak: dīyayindën ang bërenik fo, këren gi na bër ang gë onden këm fo. ¹⁶ Nand kën şot amëd and en di enjekax na, diyin enjekax eño. Këren teb na ex kuca axuca fo amëd año gayik bela bër gë

okey oko bën, beñëñenax fo wata këni. ¹⁷ Awa calayindën enjun pëni er ÿandi këño Axwën en dind in, këren gi na bëfëñirëx.

¹⁸ Nëmindën gë Angoc Amënëk aŋ, kërejun ñawënd na ngoy, gayik ngoy in beñëñenax fo kë lënanënd. ¹⁹ Kemëndëringdën gër ekwëta, ñëwërayindën ojëkan od këjun yëlënd Angoc and Kaxanu ok, ojëkan od cale ok. Nëwërayindën, yasindëno Axwën an gë oŵëkw orewën oŋ dek. ²⁰ Cëkwayindëno Faba Kaxanu nand ex yo, në end ex yo, gër oŵac or Axwën arebi Yesu Kërisët.

End bësoxari do gë bësoŝan eŋ

²¹ Buŋarindën andewën rewën aŋ do pëbindëno mondako Kërisët. ²² Awa wën bësoxari bën baxëtindën end bëcën bëndebën eŋ, ang këni baxëtënd end Axwën ak. ²³ Gayikwa icën in ex emun end alindaŵ eŋ ang hi ko Kërisët emun end Amara and fexën ko ak. ²⁴ Ata ang këni baxëtënd end Kërisët ak bër gër Amara andexëm bën, bësoxari bën dek mondako ŷapëk eni baxëtënd end bëcën bëndebën eŋ.

²⁵ Wëj icën in, ŋanëlo alindax ang ñan ko Kërisët Amara andexëm ak xali yëlaya ko mëŋ dëŋ gër ecës. ²⁶ Exo mënëñaxën Amara aŋ gë men oŋ do gë eyeyan ed Kaxanu el rixën ko mondako. ²⁷ Er ÿandi këño eni gi bër gër Amara bën: gë enjaran, bëyekax, bër garëgar, bër ŝenene, bëwënëk, do bër gë end këyëbi nëp këm. ²⁸ Awa icën in, ang ñan ko eman endexëm ak ŷapëk eŋo ŋan alindaŵ. Ar ñan këño asoxari arexëm an mëŋ dëŋ ñanayak. ²⁹ Ax

gi ex na nde ala an axo cusënd na eman endexëm enj? Barikan alëba ko lëband, afëyëpëy ko fëyëpëyënd, ang këbo rinënd Kërisët biyi bër gër Amara andexëm ak, ³⁰ gayik owal od eman endexëm hi këne. ³¹ «Mëñ ex, Asoşan an aşan ko gër sëm do gë nëm eni dëkëraxën gë asoxari arexëm an, xali bën bëxi eni gi eman emat✧.» ³² Gër eyeyan elo, d'al isëm şonayak na. Wëno ga re këme mëne amatinali and anëkëra and Kërisët gë Amara andexëm ex. ³³ Gër ga hik yo, ala kala ñanëleño alindaŵ ang ñanaya ko ak do asoxari an pëbindëleño icën indexëm inj.

6

End obaş do gë bëxarëk bërebën enj

¹ Wën obaş ol, baxëtënindënëbi bëxarëk bërewën bën gayikako bër Axwën Yesu hi kën. Edi ed mondako el şenene ex. ² Akayëta and Kaxanu rek: «Pëbindëbi sorix gë norix✧». Apela año ex añanar and gë er bëya ko Kaxanu aň. ³ Er bëya ko mëne ar kë sëf apela año an, abeta ko beta, do exo cot aniyän acakax gër ebar ro.

⁴ Wën opaba ok, kadacindënëbi şenene obaş orewën ol, do bakalindënëbi gër fëña ir yandi këño Axwën, kërebi dëbëlëband na endewën enj.

End okadëp do gë bëxwën bërebën enj

⁵ Wën bër ex okadëp bën, baxëtënindënëbi bëxwën bërewën bër ex gër ebar ro bën. Yëdayindënëbi do pëbindënëbi gë emëkw epeşax, ang këno fëbënd Kërisët ak. ⁶ Ax

✧ **5:31** 5.31 Añanar 2.24 ✧ **6:2** 6.2 Andocane 20.12

gi ex na en dind mondako gër ogës odebën fo nangède bër kë şaland enëbi ɲan bela fo. Diyindën mondako ang okadëp od Kërisët od kë rind oñandi od Kaxanu ok gë owëkw orebën oñ dek. ⁷ Diyindën andiyen andebën aɲ gë owëkw ofeşax nangède Axwën an këno riyeninënd fo, bari ax gi ex na ang okadëp od bela. ⁸ Ala ar er yo, hi ko xadëp, axo gi ex na xadëp, nangëlexo mène axana kô xana gër Axwën ata cey enjekax end ri ko eɲ. ⁹ Endewën cëɲ, wën bëxwën bën, mëlayayindënëbi şenene okadëp odewën ok, kërenëbi besarand na. Nangin mène Axwën abat şot këno wën gë bën yaɲ gër orën do gër ogës odexëm epitëndër ed bela ax gi ex na.

End emer ed gë bangoc bañëɲënax eɲ

¹⁰ End këme xor de me ɲataxën eɲ: calayindën en kem gë dek panga ind Axwën inɲ. ¹¹ Kaxanu ayël yël këɲun dek oÿënga or emer oñ. Awa baxayindën oÿënga or emer oño en kwëşaxën aye mëɲ këɲun sëkwanaxën şabucara and këɲo ÿandi eɲun mereli aɲ. ¹² Enimin, emer elo ax gi ex na ed gë bela, ed gë bangoc bañëɲënax ex: bangoc band wunëk yaɲ gër orën baɲ, gë band këbi wëñand bela gë ecamëdan baɲ, gë bangoc bakeÿax baɲ, do gë dek band bayik baɲ. ¹³ Awa meɟindën dek oÿënga or emer or yël këɲun Kaxanu oñ, mëɲ kën xwëşaxën aye yatir emer.

¹⁴ Kemënayin gër emer elo: kapayindën ɟal in ang apëxw fo, cuɟayindën or şenene ol ang acud and yawale fo. ¹⁵ Peɟayindën Atëfëtan and kë yëlënd obetak aɲ, mène ngëɲ: giyindën bëwëlëk

bër en ye gër epemëra. ¹⁶ Medindën bëte ang angwak fo ekwëta ed xwëta këno Kërisët el. Mëñ kē ÿana eñun kakanaxënënd bepës bend gē okodux bend këñun lejaxënënd Aÿëñenax beñ. ¹⁷ Cëxwayindën Apexa and yël këñun Kaxanu añ ang ekamote ed emer fo. Medindën bëte ang duxuma fo eyeyan edexëm ed këñun yëlënd Angoc Amënëk el. ¹⁸ Caleyindën nand ex yo gē Angoc and Kaxanu añ. Karayindëno er ex yo do calenindënëbi dek okëreceñ ok, këren nambinand na. ¹⁹ Calenindëne wëno bëte exe dëca Kaxanu me cotaxënënd er këme reya in do me kapinaxënënd gër epemëra ed er šonëtëk Atëfëtan in. ²⁰ Ado wëno në eño hixën këme andepëra ga yata ke Kërisët me gi afemëra ar Atëfëtan andexëm, do me kapinand gër epemëra elo ang ÿapëk ak.

Ofelar ol

²¹ Endam eñ cëñ, mēne bebër këme rind bën, dek këñun nangënëx Tişik, mëñ ar ex gër Axwën imaÿe indebi ind ñan kënëñone aye biyi dek in do hi ko ariyenin ar Kaxanu ar mokwëta.

²² Mama dëñ lawënëli këmo, en nangaxën er hi këbo in, do eñun kemëñaxën gër onden.

²³ Faba Kaxanu do gē Yesu Kërisët, Axwën arebi an, yëlëlebi obetak ol bëmaÿe bëñ, añana añ, do gē ekwëta el. ²⁴ Dek bër ñan këño din ir din Yesu Kërisët Axwën arebi bën, cotëlexëni oyekax ol!

Oniyan
Oniyan: Oniyan (New Testament+)

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Oniyan)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

8b7902f3-5e35-5b89-86b2-c6da1be458b9